

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการสรรหาอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2) เปรียบเทียบกระบวนการสรรหาอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกับของมหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นสถาบันประเภทจำกัดรับนักศึกษา 18 สถาบัน กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ 8 สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏ 1 สถาบัน และสถาบันประเภทไม่จำกัดรับนักศึกษา 6 สถาบัน รวมทั้งสิ้น 33 สถาบัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาจากเอกสารระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการสรรหาอธิการบดี และพระราชบัญญัติของสถาบันที่ใช้ฉบับปัจจุบัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการสรรหาอธิการบดีจากสถาบันต่าง ๆ โดยหาค่าความถี่และร้อยละของกระบวนการสรรหาอธิการบดีจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 33 สถาบัน และเปรียบเทียบกระบวนการสรรหาอธิการบดีของมหาวิทยาลัยรามคำแหงกับมหาวิทยาลัยและสถาบันอื่น ๆ จำนวน 32 สถาบัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการสรรหาอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 สภามหาวิทยาลัย/สถาบัน แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี ส่วนมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีคณะกรรมการอำนวยการสรรหาและคณะกรรมการดำเนินการสรรหา

1.2 คณะกรรมการสรรหาอธิการบดีกำหนดวิธีการสรรหาอธิการบดี 2 วิธี คือ การเสนอชื่อจากบุคลากรในสถาบันหรือหน่วยงานภายในและ/หรือหน่วยงานภายนอกสถาบัน และการสมัครด้วยตนเอง

1.3 คณะกรรมการสรรหาอธิการบดีจัดทำประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา กำหนดการ และทาบทาม ตรวจสอบครบทุกขั้นตอนแล้วพิจารณาก่อนทรงคุณสมบัติของผู้ตอบรับการทาบทามหรือผู้สมัคร

1.4 คณะกรรมการสรรหาอธิการบดีประกาศให้ผู้ตอบรับการทาบทามหรือผู้สมัครแสดงวิสัยทัศน์และนโยบายหรือแนวทางการบริหารสถาบันต่อสภามหาวิทยาลัย/สถาบันและ/หรือสาธารณะ ส่วนมหาวิทยาลัยรามคำแหงให้ผู้สมัครแถลงนโยบายการบริหารมหาวิทยาลัยและลงคะแนนหยั่งเสียงหรือเลือกตั้ง

1.5 คณะกรรมการสรรหาอธิการบดีพิจารณาเสนอชื่อผู้ที่เหมาะสมต่อสภามหาวิทยาลัย/สถาบัน ส่วนมหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น คณะกรรมการอำนวยการสรรหาจะเสนอชื่อผู้ได้รับคะแนนหยั่งเสียงรวมสูงสุดต่อสภามหาวิทยาลัย

1.6 สภามหาวิทยาลัย/สถาบันพิจารณาดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้สมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดี

2. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการสรรหาอธิการบดี พบว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงและสถาบันอื่น ๆ ได้กำหนดกระบวนการสรรหาอธิการบดี ขึ้นกับระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการสรรหาอธิการบดีและพระราชบัญญัติของแต่ละมหาวิทยาลัย/สถาบัน ดังนี้

2.1 มหาวิทยาลัยรามคำแหงและสถาบันอื่น ๆ กำหนดวิธีการได้มาซึ่งกรรมการสรรหาอธิการบดีเหมือนกันทุกสถาบัน คือ กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธาน และมีคณะกรรมการตั้งแต่ 5-13 คน จำนวนคนขึ้นกับข้อบังคับของแต่ละสถาบัน ส่วนวิธีการได้มาซึ่งกรรมการนั้นในบางสถาบันมีการคัดเลือกกรรมการจากแต่ละหน่วยงานภายในสถาบัน

2.2 มหาวิทยาลัยรามคำแหงและสถาบันอื่น ๆ กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะรับการสรรหาเป็นอธิการบดีเหมือนกัน คือ 1) มีคุณสมบัติทางการศึกษาในการได้ปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่ง หรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถานศึกษาชั้นสูงอื่นที่สภามหาวิทยาลัย/สถาบันรับรอง 2) ต้องทำการสอนหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัย หรือสถานศึกษาชั้นสูงอื่นที่สภามหาวิทยาลัยหรือสถานศึกษาชั้นสูงอื่นรับรอง 3) มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี แต่ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน แต่บางมหาวิทยาลัย/สถาบันกำหนดให้มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี

2.3 มหาวิทยาลัยรามคำแหงและสถาบันอื่น ๆ กำหนดวิธีการสรรหาเหมือนกันคือการสมัครและการเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งอธิการบดี

2.4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง กำหนดหลักเกณฑ์ในการสรรหาให้มีการลงคะแนนหยั่งเสียง โดยวิธีหย่อนบัตรลงคะแนนลับจากผู้มีสิทธิลงคะแนนหยั่งเสียง 3 สาย ได้แก่ 1) สายคณาจารย์ 2) สายข้าราชการสาย ข ข้าราชการสาย ค และ 3) สายนักศึกษา ส่วนสถาบันอื่น ๆ ใช้หลักเกณฑ์ในการสรรหาด้วยวิธีการคัดเลือก กลั่นกรองและรับฟังความเห็น แต่บางสถาบันกำหนดวิธีการเสนอชื่อ รับสมัคร และการสรรหาผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้กว้างขวางโดยใช้วิธีการทาบทามและ/หรือวิธีการสัมภาษณ์ และคณะกรรมการสรรหาอธิการบดีเสนอผลการพิจารณาต่อสภามหาวิทยาลัย/สถาบัน

2.5 สภามหาวิทยาลัย/สถาบัน เป็นผู้ดำเนินการกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งอธิการบดี

This research aimed to: 1) study the state universities' presidential selection process, and 2) compare Ramkhamhaeng University's presidential selection process with those of other state universities. Samples of the study were 33 universities consisting of 18 conventional universities, eight Rajabhat universities, one Rajamangala university, and six open-admission universities. Data regarding the presidential selection process had been drawn from the documents on current rules and regulations governing the presidential selection process and the University Acts. These documents were obtained directly from the 33 sampled universities. Analyses of data had been done using frequency and percentage. Ramkhamhaeng University's presidential selection process was, then, compared with those of other 32 universities.

Findings of the research were as follows:

1. All state universities stipulated the following selection procedures:

- 1.1 The University Council appointed a committee responsible for the selection process. In all universities, except Ramkhamhaeng University, this committee was named "The Presidential Selection Committee." Ramkhamhaeng University called it "The Presidential Selection Directing Committee."

- 1.2 The Committee specified two application methods, namely, a nomination by person(s) in and/or outside the university and an application in person.

- 1.3 The Committee made public announcements on the required qualification of the applicants, the selection methods, and the application timetable. The Committee might approach qualified individuals (if any) to enter the selection process.

1.4 After scrutinizing the applicants or consenting qualified individuals' personal qualifications to ascertain that they satisfied the requirements, the Committee provided some forms of forums for them to present their administrative vision or administrative policy platforms to the University Council and/or the public.

1.5 The Committee nominated the selected qualified applicant for consideration by the University Council.

1.6 The University Council forwarded the name of the nominated individual for formal appointment by His Majesty the King.

2. The comparison between Ramkhamhaeng University's selection process and those of other universities revealed that Ramkhamhaeng University and other universities specified a selection process, due to different rules and regulations governing the presidential selection process and the University Act of each particular university, as follows:

2.1 The Presidential Selection Committee at Ramkhamhaeng University and other universities had the same composition – that was – one honorable committee member from the University Council chaired the selection committee. The number of committee members ranged from 5-13 persons, depending on each university's regulation. Some universities appointed representatives from individual working units in the university as the selection committee members.

2.2 Ramkhamhaeng University and other universities specified the same qualifications for the presidential applicants, which were: 1) having a minimum of bachelor degree or an equivalent from a university or a higher education institute, recognized by the University Council, 2) having teaching experiences or experiences

in the administration of a university/higher education institute, recognized by the University Council, and 3) a term of the presidential tenure was four years, and a president may serve no more than two consecutive terms. However, some universities specified a two-year term.

2.3 Ramkhamhaeng University and other universities maintained the same application methods, a direct application or a nomination.

2.4 Ramkhamhaeng University's selection criteria involved secret balloting by three groups of eligible voters consisting of instructors, administrative and academic supporting staffs, and students. Some universities' selection criteria covered selecting, screening, and public hearings. Whereas some universities selection criteria required a wide-ranging search for qualified applicants through nomination, opening for application, approaching suitable candidates, and/or interview. After these procedures had been completed, the Presidential Selection Committee submitted its nomination to the University Council.

2.5 The University Council, then, forwarded the name of the nominated individual for a formal appointment by His Majesty the King.